

BoekStart

MEDIAOPVOEDING

Samen bereiken we meer

Kinderen groeien op in een wereld die steeds digitaal wordt. Uit het jaarlijkse Iene Miene Media onderzoek van Netwerk Mediawijsheid (voorheen mediawijzer.net) blijkt dat kinderen steeds vaker en langer gebruik maken van digitale media. Ook komen ze op steeds jongere leeftijd in aanraking met schermen. Experts zijn het er al langer over eens: kinderen moeten leren bewust omgaan met de digitale mogelijkheden. En daar kun je niet vroeg genoeg mee beginnen.

Mediaopvoeding is het deel van de opvoeding dat erop gericht is kinderen bewust en selectief met het media-aanbod te laten omgaan en ervoor te zorgen dat ze de inhoud van dat aanbod kritisch kunnen beschouwen en op waarde weten te schatten.

- Het Nederlands Jeugdinstituut

In de praktijk lijkt de focus bij mediaopvoeding de laatste jaren vooral te liggen op de digitale middelen. Hoewel schermen niet meer weg te denken zijn uit ons leven, is het media-aanbod tegenwoordig juist méér dan dat. Het gaat nog steeds óók om de boeken, de krant, de radio. Sterker nog, bij mediaopvoeding gaat het over het ontwikkelen van vroege lees- en taalvaardigheden. Pas als een kind taalvaardig is, kan het ook digitaal vaardig worden – zodat het bewust en selectief met media om kan gaan.

WAAROM IS MEDIAOPVOEDING BELANGRIJK?

Voor de (taal)ontwikkeling van het jonge kind, is het belangrijk dat ouders en professionals zich realiseren dat media méér zijn dan alleen het beeldscherm. En dat ze aan de slag gaan met mediaopvoeding in de breedste zin van het woord. Kinderen krijgen zo de kans op te groeien in een omgeving waarin boeken én schermen een plek hebben. Waarin niet de nadruk ligt op het inperken van de schermtijd, maar op de balans en verbinding tussen scherm, boek en spel. Ouders en professionals moeten daarin samen optrekken. Samen helpen ze kinderen van jongs af aan de geschikte media te kiezen, door de juiste begeleiding te bieden.

KINDEREN (0 – 6 JAAR)

Baby's die meer dan 10 minuten per dag worden voorgelezen, hebben een

2,5 KEER ZO GROTE KANS

om met een voldoende woordenschat aan school te beginnen

(Farrant & Zubrick, 2013)

Gemiddeld besteden kinderen van 3 t/m 5 jaar

ongeveer

**1,5 UUR
PER DAG**

aan televisie of dvd's kijken, bezig zijn met de tablet, computeren en gamen.

(NJI, 2015)

Sinds de coronacrisis besteden jonge kinderen (0 t/m 6 jaar)

gemiddeld

2,5 UUR PER DAG

aan beeldschermmedia. Dat is bijna een uur meer dan normaal.

(Nikken, 2020)

Bij 3- t/m 4-jarigen leest

BIJNA DRIEKWART

van de ouders nog dagelijks voor.

(NJI, 2015)

De gemiddelde leeftijd waarop kinderen actief worden op de computer of laptop is rond het

**VIERDE
JAAR**

(NJI, 2015)

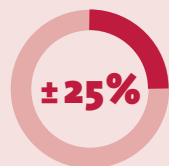

Als ouders vanaf de geboorte **dagelijks één boekje voorlezen**, komen **kinderen in de eerste vijf levensjaren** naar schatting met bijna **300.000 EXTRA WOORDEN** in aanraking. Als ouders **vijf boekjes per dag voorlezen**, zijn dit er bijna **ANDERHALF MILJOEN**. (Logan et al., 2019)

GEMIDDELD DRIEKWART van de ouders worstelt met de mediaopvoeding van hun jonge kind. (Nikken, 2020)

BIJNA ALLE 0- tot 5-jarigen worden door hun ouders voorgelezen. Rond het zesde jaar ligt er een breukvlak.

van de ouders stopt met voorlezen als kinderen zelf leren lezen. (Stichting Lezen/GFK, 2013).

Ongeveer **DE HELFT** van de ouders overschat het mediabegrip van kinderen van 0 t/m 6 jaar. (Nikken, 2020)

OUDERS

Ouders hebben voornamelijk vragen over:

Het garanderen van veiligheid.

Ongeschikte inhoud herkennen.

Weten wat normaal mediagebruik is en dit in de hand kunnen houden. (Nikken, 2019)

PEDAGOGISCH MEDEWERKERS

Voorlezen
maakt bij

van de
kinderopvanginstellingen
onderdeel uit van het
beleidsplan.
(Kantar, 2020)

8%

van de **pedagogisch medewerkers**
werkt **MINIMAAL EEN
PAAR KEER PER WEEK**
met digitale prentenboeken.

(Desan, 2019)

73%

van de **pedagogisch medewerkers**
leest **MINIMAAL EEN
PAAR KEER PER WEEK**
voor aan de groep.

(Desan, 2019)

38% van
de **pedagogisch
medewerkers**

leest **DAGELIJKS** voor aan
een klein groepje kinderen.

(Desan, 2019)

36%

van de **pedagogisch
medewerkers** heeft
scholing gevolgd
over voorlezen en/
of taalstimulering.

(Kantar, 2020)

SAMEN WERKEN AAN MEDIAOPVOEDING

Het is belangrijk om ouders te informeren over media en de mogelijkheden die media bieden bij de ontwikkeling van een kind. Ook beroepskrachten als pedagogisch medewerkers en leerkrachten, maar bijvoorbeeld ook jeugdartsen en jeugdverpleegkundigen zijn hierbij gebaat. Zo leren ouders en professionals bewust om te gaan met media, mét kinderen en in het bijzijn van kinderen. Alleen op die manier worden kinderen bewuste en kritische mediawijze burgers.

BOEKSTART

BoekStart is een structurele samenwerkingsaanpak tussen de bibliotheek, kinderopvang, jeugdgezondheidszorg en de gemeente. Het programma bestaat uit een aantal bouwstenen. Het toepassen van deze bouwstenen zorgt ervoor dat de allerkleinsten intensief in aanraking komen met boeken en andere media. Hierdoor stijgt hun (voor)leesplezier en hun taalniveau. De zeven bouwstenen hiernaast geven antwoord op hoe de bibliotheek kan ondersteunen om mediaopvoeding een vaste plek te geven binnen het beleid van de kinderopvang.

1 Netwerk & beleid

Bibliotheek, kinderopvang, jeugdgezondheidszorg en gemeente werken als netwerk aan een gedeelde visie en borgen de doelen in hun beleid.

2 Expertise

Bibliotheek zet haar expertise in om kennis en vaardigheden op het gebied van (voor)leesplezier en mediaopvoeding van de pedagogisch medewerkers te verbeteren.

3 (Voor)lees-en mediaplan

De kinderopvang legt in samenwerking met de bibliotheek haar visie, doelen en het jaarprogramma vast in het (voor)lees- en mediaplan.

4 Activiteiten

In alle groepen is dagelijks aandacht voor voorlezen en er zijn activiteiten voor ouders rondom de leescultuur thuis en mediaopvoeding.

5 Monitor

De pedagogisch medewerkers, de voorleescoördinator en voorleesconsulent vullen jaarlijks de monitor in. De Bibliotheek en kinderopvang stellen samen op basis van de resultaten het (voor)lees- en mediaplan op.

6 Collectie

Alle pedagogisch medewerkers, kinderen en ouders hebben toegang tot een actuele en gevarieerde (digitale) collectie in een inspirerende leesomgeving in de kinderopvang en/of in een bibliotheek.

7 Digitale diensten

De bibliotheek en kinderopvang zetten digitale ondersteunende diensten in voor de intermediair (inclusief ouders), bijvoorbeeld jeugdbibliotheek.nl.

KORTOM:

Media spelen een grote rol in het leven van jonge kinderen.

Dat maakt mediaopvoeding belangrijk: de noodzaak om na te denken over de manier waarop media door jonge kinderen worden ingezet, is groot. Mediaopvoeding vraagt dus om een gezamenlijke visie van ouders en alle organisaties die een adviserende rol hebben bij de opvoeding of werken met het jonge kind, zoals de bibliotheek. De bibliotheek is immers een laagdrempelige organisatie waar ouders met kinderen komen en waar veel kinderopvangorganisaties mee samenwerken.

Met de structurele samenwerkingsaanpak van BoekStart sta je er niet alleen voor en bouw je als bibliotheek met kinderopvang, jeugdgezondheidszorg, gemeente en ouders aan een structurele plek voor mediaopvoeding in de kinderopvang. Zo zorgen we er samen voor dat onze kinderen voorbereid zijn op de maatschappij van vandaag én morgen!

Samen bereiken we meer

BRONNEN

Debaryshe, B. (1993). Joint picture-book reading correlates of early oral language skill. *Journal of Child Language*, 20(2), 455-461.

Desan (2019). *Monitor BoekStart in de kinderopvang*. Amsterdam: Stichting Lezen.

Farrant, B. M., & Zubrick, S. R. (2013). Parent-child book reading across early childhood and child vocabulary in the early school years: Findings from the Longitudinal Study of Australian Children. *First Language*, 33(3), 280-293.

Kantar (2020). *Voorlezen in de kinderopvang: Onderzoeksrapport 2020*. Amsterdam: Stichting Lezen.

Logan, J. A., Justice, L. M., Yumus, M., & Chaparro-Moreno, L. J. (2019). When children are not read to at home: The million word gap. *Journal of Developmental & Behavioral Pediatrics*, 40(5), 383-386.

Nikken, P. (2019). *Iene Miene Media: Een review van het mediagebruik van kinderen tussen de 0 en 6 jaar in Nederland sinds 2012*. Hilversum/Zwolle: Netwerk Mediawijsheid / hogeschool Windesheim.

Nikken, P. (2020). *Iene Miene Media: Mediagebruik door kinderen van 0 t/m 6 jaar in coronatijd: Aanvullend flitsonderzoek*. Hilversum/Zwolle: Netwerk Mediawijsheid / hogeschool Windesheim.

NJI (2015). *Factsheet Mediagebruik 3 – 5 jaar*. Utrecht: Nederlands Jeugdinstituut.

Stichting Lezen/GfK (2013), *Voorleespeiling, o-meting in het kader van het Jaar van het Voorlezen*. Amsterdam: Stichting Lezen.

